

Как се изгражда базова станция в България?

Базовите станции най-често са монтирани по високите етажи, покривите и калканите на сградите в градовете и стълбовете за уличното осветление. Често те се изграждат и като индивидуални строежи в поземлени имоти.

Националната мрежа е от няколко хиляди базови станции, а в големите градове те са от порядъка на стотици. В последните години рязко нарастна броят на жалби на граждани срещу изграждането на базовите станции на операторите на мобилни услуги. Масово се заобикалят членовете на Етажната собственост в жилищните блокове, съществуват много станции без необходимата документация за узаконяване, не се води разяснителна кампания за вредата или безопасността от електромагнитните лъчения, което засилва страховете на хората от облъчване.

В България има три мобилни оператора и всеки от тях изгражда самостоятелна национална мрежа. Нормално е обществото да бъде информирано за потенциалната опасност, която е в зависимост от степента, мощността на излъчване и за да бъде предпазено населението от такава опасност, в България действа Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ. Нейното въвеждане отразява притесненията и безпокойството, които изпитват гражданите от невидимото и непознато лъчение на антените на базовите станции. В Наредбата изрично е упоменато, че след изграждане и въвеждане в действие на базова станция инвеститорът, съвместно с контролните органи извършва измервания в контролните пунктове на населената територия и че измерването се извършва по утвърдена методика и при най-неблагоприятен за населението режим на експлоатация.

В България поставянето на всяка базова станция се предшества от издаването на специално разрешително от Министерството на здравеопазването. Министерството дава разрешението на базата на проведено проучване на станцията и анализи на Лаборатория “Физични фактори” към Националния център за опазване на общественото здраве. Целта на проучването е да се установи дали въпросната базова станция е конструирана според всички технологични стандарти и изисквания за опазване на човешкото здраве.

Как се контролират базовите станции в България?

Предварителният контрол се извършва чрез оценка и съгласуване на проектната документация. На този етап в Националния център за опазване на общественото здраве при МЗ се пресмята хигиенно-защитната зона около съоръжението, като се вземат предвид размерите и разположението му в околната среда, излъчващата мощност, техническите и монтажни характеристики, зададени в проектната документация. Хигиеннозащитната зона се определя за проектната максимална мощност на излъчване на съответния източник. При оценката на зоната се вземат предвид сградите, местата в периметъра на излъчване, където е възможен престой на хора.

На втория етап се иска разрешение за строеж от съответната общинска администрация, като в случай на изграждане на станцията върху етажна собственост се изисква съгласието на всички собственици в ЕС. На третия етап, по време на пробната експлоатация на станцията, се извършва практическо измерване на стойностите на интензитета на електромагнитното лъчение в хигиенно-защитната зона на базовата станция и резултатите се сравняват с хигиенните норми, посочени в Наредба № 9, с

която се обективизира хигиеннозащитната зона. След това за направените измервания следва да се уведоми общинския съвет, който уведомява гражданите, които живеят в близост до станцията.

Задължение за извършване на текущ контрол на въведените вече в експлоатация и функциониращи обекти-източници на електромагнитни полета, имат както техните собственици, така и органите на държавния здравен контрол. Регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве под методическото ръководство на специалистите от Националния център по опазване на общественото здраве осъществяват контрола върху обектите-източници на електромагнитни полета.

В процеса на експлоатация на тези базови станции контрол практически липсва. Едната причина за това е, че измервателните устройства за такъв контрол в България липсват, много от тях са морално остарели или не са калибрирани. Втората причина е отсъствието на отговорност у органите, администрацията, която трябва да извършва този крайно належащ контрол. В София и навсякъде в страната част от базовите станции са разположени и върху покривите на болници, в непосредствена близост до училища, до детски градини, насочени са буквално на 15-20 метра към прозорците на жилищни сгради. Обществото не е информирано за потенциалната опасност, а това до голяма степен е ролята на Министерството на здравеопазването. Собствениците на базовите станции не информират общинските съвети за интензитета на електромагнитното поле в хигиенно-защитната зона и те не информират гражданите.

От 2009 г. към Столичния инспекторат е създаден сектор, който е длъжен да следи за състоянието на компонентите и факторите на околната среда: въздух, води почви, земни недра, ландшафт, природни обекти, минерали, био-разнообразие и неговите елементи, шум и електромагнитни полета. Той е длъжен да осъществява превантивна, контролна и административнонаказателна дейност, в рамките на статута и правомощията на кмета на Столична община. За съжаление по отношение на електромагнитните полета секторът не е успял за краткото време на съществуването си да развие собствен капацитет, както кадрови, така и технически и също така не е създавал работно взаимоотношения с органите на МЗ и РИОКОЗ във връзка с контрола върху ЕМП, излъчвани от базовите станции на операторите на мобилни телефонни услуги.

Българският национален програмен комитет (БНПК) по защита от нейонизиращи лъчения (част от тях са електромагнитните полета), създаден по Международен проект на Световната здравна организация, включва представители на МЗ, МОСВ, ИАОС, КРС, РИОКОЗ, както и на енергетиката, комуникациите и др. Той е в основата за развитие на законодателството, обучението, както и за проверка на квалификацията на тези, които извършват измервания и оценки. Този Комитет отчита дейността на Република България пред Съветническия комитет на СЗО и пред ЕК в Брюксел ежегодно, като поставя и проблемите, които националната администрация не решава.